

Charleso Bukowskio „Paštas“ lietuviškai pasirodė 2004-aisiais ir buvo pirma „Kitų knygų“ išleista knyga. Leidykla toliau leido Bukowskio knygas, o jo biografija laukė lentynoje. Šis vertimas – dovana sau, draugams, rašytojo fanams ir visiems skaitytojams bei skaitytojoms, kartu sutinkant 20-ąją „Kitų knygų“ gimtadienį.

TURINYS

AUTORIAUS ŽODIS	9
PROLOGAS	13
1. Bjauri vaikystė	21
2. Metų metai trunkymosi po barus	36
3. Mirčiai reikia daugiau mirčių	60
4. Pokalbiai pigiuose kambariuose	81
5. Šeimyninis gyvenimas De Longpre aveniu	97
6. „Black Sparrow“ ir septintasis dešimtmetis	113
7. „Paštas“	143
8. Meilė, meilė, meilė	156
9. Moterys	170
10. Šlovė	193
11. Įraudusios kaip mirtis per sumautą saulėlydį pasiutėlės	216
12. Europos sūnus	237
13. Činaskis – priemiesčio gyventojas	253
14. Holivudas	275
15. Paskutinės lenktynės	296
16. Nakties pakraštys	318
PADĖKOS	337
ŠALTINIAI	343
RINKTINĖ BIBLIOGRAFIJA	387
RODYKLĖ	403

AUTORIAUS ŽODIS

Charlesas Bukowskis mirė dar prieš man imantis rašyti šią biografiją, ir aš niekada neturėjau progos su juo susitikti. Todėl siekdamas kiek įmanoma išsamiau papasakoti apie jo gyvenimą ir kūrybą kalbinau jam artimus žmones: bičiulius, gausų būrį mylimųjų, sugėrovus, bendradarbius, kolegas rašytojus, leidėjus ir šeimos narius. Laimė, galiu konstatuoti, kad faktiškai visi bent kiek reikšmingesni šiam sumanymui žmonės sutiko bendradarbiauti.

Turėjau ir papildomų svarbių informacijos šaltinių: Bukowskis daug susirašinėdavo, ir man pavyko gauti šimtų anksčiau nepublikuotų jo laiškų kopijas podraug su dažnai intymiais jo draugų ir mylimųjų laiškais.

Bukowskio bičiuliai ir giminaičiai maloniai perdavė man tužinus anksčiau neskelbtų asmeninių nuotraukų, kurios jau savaime atskleidžia tam tikrą istoriją. Knygoje pateikiami du išsamūs fotografijų blokai.

Vokietijoje, kur Bukowskis gimė, ir Jungtinėse Amerikos Valstijose ieškojau dokumentų, susijusių su Bukowskio šeimos istorija, jo dirbtais darbais, karo prievolininko statusu ir teistumais, – man rūpėjo išsklaidyti daugybę mitų apie jo gyvenimą.

Galiausiai rėmiausi Bukowskio duotais spausdintais bei filmuotais interviu ir, be abejo, jo rašytiniu palikimu, apimančiu daugiau nei keturiasdešimt penkias poezijos ir prozos knygas, jau neminint šimtų žurnalų, kuriuose skelbta jo kūryba.

Sukaupęs visą šią gausybę informacijos, – aibę dėžių su aplankais, dokumentais ir pokalbių įrašais, kurios ir dabar, kai rašau ši

tekstą, tebėra sukrautos aplinkui mane, – supratau, kad turiu marias duomenų ne tik apie tai, ką Bukowskis veikė ir kalbėjo per savo gyvenimą, bet ir apie tai, ką jis pats ir jam artimi žmonės tuo metu galvojo (šiuo požiūriu ypač svarbūs yra laiškai). Iš tiesų svarbios medžiagos buvo tiek daug, kad nusprendžiau pabandyti sukurti pasakojimą, kurį visų pirma būtų galima skaityti kaip gerą istoriją, tad nė nestabtelėdavau kaskart vis nurodyti ar paaiškinti kiekvieno informacijos šaltinio išnašose ar skliausteliuose. Šiaip ar taip, juk Bukowskio gyvenimas ir yra nuostabi istorija, kartais liūdna, dažnai labai juokinga, ir, galų gale, ji tampa puikiu pavyzdžiu, kaip nelaimėlis įveikia sunkumus.

Vis dėlto šaltinius įvardyti yra būtina, todėl šitai aš padariau atskirame knygos gale pateikiamame skyriuje „Šaltiniai“. Jame skaitytojas galės rasti išsamų kiekvieno teiginio, pateikto šios biografijos skyriuose, pagrindimą, dažnai įvardijant kelis nepriklausomus šaltinius, nurodant, iš kur informacija pirmiausia gauta, ir duodant papildomų žinių.

Todėl jei skaitydami šią biografiją ūmai stabtelėsite ir susimąstysite: „Pala, pala! O iš kur, po galais, jis *tai* žino?“ – atsakymų ieškokite šaltinių apraše.

Be kita ko, noriu pabrėžti, kad sąmoningai susilaikau nuo komentarų apie Bukowskio gyvenimo būdą ir nuo bet kokio jo elgesio aspektų vertinimo. Esu įsitikinęs, kad mano užduotis yra tiesiog pateikti jums, mielas skaitytojau, patikrintus faktus apie Bukowskio gyvenimą – sužinotus iš artimiausių jam žmonių, laiškų ir mano aptiktų dokumentų, – ir tai mėginu daryti kiek pajėgdamas bešališkai. O kai jau perskaitysite knygoje pateikiamą faktologiją, pats galėsite nuspręsti, koks gi, jūsų nuomone, Bukowskis buvo žmogus.

Howardas Sounesas
Londonas, 1998 m.

*jei pamatysi mane besiviepiantį iš
melsvo folksvageno
lekiantį degant geltonai
važiuojantį tiesiai į saulę
vadinasi, aš užspaustas
beprotiško gyvenimo
glėby¹*

Iš eilėraščio „batus šveičiančiajam“
(*one for the shoeshine man*)

¹ Vertimas iš: Charles Bukowski, *Meilė – tai pragaro šuva*. Vertė Gediminas Pulkas. Kitos knygos, 2023. (Čia ir toliau skaičiais pažymėtos pastabos – vertėjo, o žvaigždutėmis – knygos autoriaus.)

PROLOGAS

Charlesas Bukowskis atsistojo nuo kėdės ir išsitraukė alaus iš ant scenos jam už nugaros stovinčio šaldytuvo. Jis gėrė, publika plojo, butelio dugnas kilo vis aukščiau, kol suvis apsivertė ir autorius nurgė paskutinį auksaspalvį lašą.

– Tai ne šiaip paspirtis gyvenime, – tarė jis palengva, melodin-
gai tardamas žodžius, it koks W. C. Fieldsas². – Tai būtinybė.

Minia nusikvatojo, vėl pasigirdo plojimai. Priekyje įsitaisiusi mergina šūktelėjo, kad jis „smagiai čiuožtelėjęs seniokas“. Ir išties, penkiasdešimt dvejų Bukowskis buvo pakankamo amžiaus, kad tiktų į tėvus daugumai šių jaunuolių, atėjusių pasiklausti, kaip jis skaito, ir dėl to šitoks elgesys juos tik dar labiau žavėjo.

Bukowskis atrodė keistuolis, jo kalbėsena buvo neįprasta. Aukštas, be ketvirčio colio šešių pėdų (kiek daugiau nei 182 cm), stambokas, su alaus pilvuku, tačiau galva vis tiek regėjosi per didelę šiam kūnui, o ir veido išraiška kėlė nerimą, panėšėjo į Frankenšteino

² W. C. Fields (tikr. William Claude Dukenfield, 1880–1946) – garsus amerikiečių aktorius, komikas, žonglierius ir rašytojas.

kaukę: atsikišę žandikauliai, plonos lūpos, liūdno įdubusios pri-merktos akys, didžiulė gėriko nosis, raudona ir violetinė, su įtrūkusiomis kraujagyslėmis, o dar ir toji nelygi pražilusi barzda, dengianti riebią aknės randų sėtę nusėtą odą – tokią šiurpią, tarsi kadaise jis tik vargais negalais būtų ištrūkęs iš gaisro.

Tą 1972-ųjų rugsėjį, įkvėpti apsakymų rinkinio „Erekcijos, ejakuliacijos, ekshibicijos ir šiaip paprastos beprotybės istorijos“ (*Erections, Ejaculations, Exhibitions and General Tales of Ordinary Madness*) sėkmės, į San Fransiską jį atskraidino leidėjai, „City Lights Books“. Knygą jis buvo dedikavęs savo jaunai merginai, Lindai King:

*kuri man tai suteikė
ir kuri tai
atims*

Aštuoni šimtai žmonių susimokėjo už įėjimą į ant Telegrafo kalvos įsikūrusią salę, kad tik pamatyti „Gyvenimo Teksaso kekšyne“ (*Life in a Texas Whorehouse*) ir kitų obsceniškų, akivaizdžiai autobiografinių apsakymų autorių. Vien mintis, kad reikės pasirodyti šios minios akivaizdoje, Bukowskiui varė siaubą. Nors aplinkiniams rašytojas atrodė bauginančiai, iš tiesų jį kamavo kone liguistas drovumas ir baisus nepasitenkinimas, kad atsivilkto į šį rašytojų-bytnių, – šių jis nei mėgo, nei su jais tapatinosi, – kraštą.

Kad sukauptų drąsos, maukė visą dieną – pradėjo dar rytiniame lėktuve iš Los Andželo, tada – itališkame restorane, kuriame su Linda King pietavo, o galiausiai – ir užkulisiuose, laukdamas ženklo žengti į sceną. Iš baimės veidas buvo net papilkėjęs, maža to, jis dar ir dukart vėmė.

– Žinai, fabrike dirbti būtų lengviau, – ką tik buvo mestelėjęs savo bičiuliui, Taylorui Hackfordui, kūrusiam dokumentinį filmą. – Ten bent jau nejunti tokio spaudimo.

Minia jį žinojo iš apsakymų, bet Bukowskis skaitė poeziją. Eilėraščius apie girtuoklystes, lošimą ir seksą, netgi apie tai, kaip eina į išvietę, – puikiai numanė, kad jau vien pavadinimas – „nusimyzt ir pašikt“ (*piss and shit*) – susirinkusiuosius prajuokins.

– Paklauskite, kai kurie šių eilėraščių yra rimti, todėl turiu atsiprašyti, nes žinau, kad anaip tol ne visi mėgsta rimtus eilėraščius, bet vieną kitą iš tokių vis paskaitysiu ir čia: noriu parodyti, kad nesu tik alaus gėrimo mašina, – tarė jis. Šiam kartui parinko eilėraščių apie savo tėvą, kurio aistringai nekenė. Eilėraštis vadinosi „žiurkė“ (*the rat*):

*16-os su puse vienu vieninteliu smūgiu
nokautavau savo tėvą
žiaurų žvilgantį šunsnukį dvokiančia burna
ir kurį laiką nesirodžiau namie, tik retkarčiais
kad iškaulyčiau vieną kitą dolerį
iš brangiosios mamaitės.*

*viskas vyko 1937-aisiais Los Andžele, buvau
velnioniškai pasimetęs.*

*[...] ir ką? dabar esu 30 metų vyresnis
miestas 4 ar 5 kartus padidėjo
bet tebėra toks pat perpuvęs
merginos ir toliau spjaudo
ant mano šešėlio, bręsta kitas karas dėl kitų
priežasčių, o aš ir dabar vargu ar rasčiau darbą
dėl tos pat priežasties kaip anksčiau:
aš nieko nežinau, aš nieko
nemoku.*

Atrodė, kad skaitydamas paskutines liūdnas eilutes jis vos nepravirko. Bet čia pat susitvardė ir vėl ėmė dėtis tikriausiu pasiutėliu.

– Ar aš tave pažįstu? – paklausė gerbėjos, šuktelėjusios kažin kokį pageidavimą. – Nereikia manęs varinėt, mažule... – rūščiai perspėjo ir kaipmat išsišiepė. – Dar vienas alaus, ir imu tave visą. – Tada atsilošė, parodydamas savo išgedusius dantis, ir sukikeno: – Cha, cha, cha. Pasisaugok!

Vienas gerbėjas pamėgino lipti ant scenos.

– Ko, velniai rautų, iš manęs nori, žmogau? Eik lauk, – tarė Bukowskis taip, lyg kreiptųsi į šunį. – Tu ką, gal koks nenormalus?

Minia prapliupo kvatotis.

Kažkas iš publikos paklausė, kiek alaus jis gali išgerti. Vis dėlto daliai atėjusiųjų toks rašytojo elgesys didelio įspūdžio nedarė, jie reikalavo, kad Bukowskis liautųsi gaišinėš laiką: esą jie sumokėję, kad pasiklausytų poezijos, o ne vėpsotų į girtą žmogėną.

– Norit eilėraščių? – patraukė per dantį koledžo vaikius Bukowskis, kuriam aiškiai rėžė akį jų brangūs drabužiai ir nerūpestingi veidai. – Ką gi, maldaukit.

– Užsipisk, žmogau!

– Dar komentarų bus?

Kuo jis labiau girtėjo, tuo darėsi priešiškesnis publikai, o ir publika vis smarkiau tūžo.

– Galiausiai jie ėmė laidyti į jį butelius, – prisimena poetas bytnikas Lawrence'as Ferlinghetti, „City Lights Books“ savininkas, tąsyk nutempęs Bukowskį į užkulius dėl jo paties saugumo.

Vėliau Ferlinghetti bute Norf Byče vyko vakarėlis. Pro poetus, muzikantus, aktorius, žmones iš publikos vos galėjai prasibrauti, ir kone visi buvo arba girti, arba apduję nuo narkotikų. Bukowskis potraukio narkotikams neturėjo, užtat buvo girtut girtutėlis. Kiekvienos sutiktos moters vis teiraudavosi, ar ši nenorėtų su juo permiegoti, ir apurzgė Taylorą Hackfordą, kai tas prisiartinęs pamėgino filmuoti stambiu planu:

– Ko tau čia reikia, močkrušy?

Bukowskiui šnekučiuojantis su bičiuliu Johnu Bennettu, priėjo gerbėjas pagirti už puikų renginį. Jiedu pasiūlė jam dingti iš akių.

– Užsipisk, ir tavo motina tegul užsipisa! – atkirto gerbėjas.

Bukowskis neėmė į galvą, jei žmonės leptelėdavo ką užgaulaus apie jo motiną, – ir pats ją ne itin mėgo, – bet Bennettas dėl šių žodžių ne juokais įtūžo ir nušveitė tą vyruką nuo laiptų.

– O viešpatie, va ir prasideda! – šūktelėjo Linda King, pamąčiusi, kaip per čia pat išplieskusias grumtynes langą iškulia kažkieno sviesta kėdė. Bennettas kumščiu išgurino kitą langą, gerokai susižeisdamas ranką, ir netrukus pusė patalpoje buvusių vyriškių jau darbavosi kumščiais.

Bukowskis čiupo Lindą už rankos ir nusitėpė į virtuvę. Moteris manė, kad jis nori ją apsaugoti, o gal tiesiog pabučiuoti, bet jis užsi puolė, esą kurių galų flirtuojanti su Johnu Bennettu, pareiškė, kad ji ne ką geresnė už kekšę, maža to – dar ir pamėgino užvožti per galvą keptuve.

– Žvelgiau jam į akis, jis panėšėjo į kažin kokį padarą, nė iš tolo neprimenantį Bukowskio, – pasakoja Linda, kuri per jūdvių metų pusantrų metų trukusią draugystę daugybę kartų tapo pavydo scenų auka. – Girtas jis visados pasidarydavo lyg apsėstas. Aiškiai supratau, kad vieną dieną mane pribaigs.

Kaire ranka jis užspeitė ją į kampą, o dešine – mosavo keptuve, pasiruošęs tvoti. Ji smarkiai įkando jam į ranką, tada nėrė apačion ir spruko. Bukowskis su keptuve metėsi iš paskos, bet suklypo ir krisdamas susižeidė veidą į viryklę.

– Velniop tave, kale, lauk iš mano gyvenimo! – suriko.

Linda išgirdo, kaip jų link miesto gatvėmis artėja policijos automobilio sirenos. Tai dažnai nutikdavo, kai jiedu išsirengdavo į vakarėlius, net jei Bukowskis ir būdavo pažadėjęs elgtis deramai. Susinervinusi ji spyriu atlapojo duris ir nubildėjo laiptais žemyn į kiemą, kur jau būriavosi minia. Netrukus pasirodė policija, bet

Linda liko stovėti atokiau, suprasdama, kad jai verčiau jau į šį reikalą nesikišti.

Marty Balinas, roko grupės „Jefferson Airplane“ lyderis, ketino pagal Bukowskio apsakymus kurti filmą, tad atėjo į vakarėlį su juo susitikti.

– Langai buvo išdaužyti, visos grindys nusėtos šukėmis, – prisimena Balinas, atvykęs iškart po muštynių. – Bukowskis tysojo ant čiužinio ant grindų, kambaryje nebuvo jokių kitų baldų, visur vien tik stiklo duženos ir buteliai. Visas jo veidas buvo nusėtas žaizdų.

Pamatęs Marty Balino merginą Bukowskis vargais negalais atsisotojo ir atšlitiniavo prie jų.

– Žinai, galėčiau paveržti iš tavęs šitą moterį tiesiog va taip va! – pareiškė jis ir spragtelėjo pirštais Balinui priešais veidą.

Į vakarėlį traukęs poetas Haroldas Norse'as užtiko Ferlinghetti lauke, Aukštutiniam Grantto aveniu, – šis buvo akivaizdžiai pasibaisėjęs tuo, kas vyksta. Norse'ui pasidomėjus, kas nutiko, paprastai švelnaus būdo Ferlinghetti atrėžė, kad Bukowskis ir Linda King niokoja jo butą.

– Ar aš neįspėjau? – tarė Norse'as. Bukowskį jis pažinojo iš seniau ir gerai nutuokė, kad blaivus šis būna tylus ir mandagus, net pagarbus. Bet apgirtęs, – ypač rafinuotoje kompanijoje, o tokiose jis dažniausiai jausdavosi kaip nesavas, – kaipmat virsta Bukowskiu Šlykščiuoju: piktu, linkusiu ginčytis, net smurtauti. Dabar jiems abiem buvo puikiai girdėti, kad ten, viršuj, Bukowskis yra įgavęs tą šlykštųjų savo pavidalą. Jis stūgavo kaip pamišęs.

– VISKĄ ŠIKNON! – baubė jis.

Išaušo rytas, švietė daili, šilta rudeniška saulė, nuo pakrantės pūtė gairvus vėjelis, buvo girdėti, kaip šluojamos šukės. Lawrence'as Ferlinghetti ir Haroldas Norse'as grįžo į daugiabutį ir skindamiesi kelią pro stiklo duženas bei medienos nuolaužas pakilo laiptais

aukštyn – čia jie rado ir Bukowskį. Šis sėdėjo ant grindų, vis dar vilkėjo tuos pat vakarykščius drabužius ir murzinu nuo sudžiūvusio kraujo veidu pusryčiams plempė alų. Tame būste jis buvo praleidęs vos vieną naktį, bet, pasak Ferlinghetti, „viskas atrodė taip, lyg ši vieta išties mėnesį būtų buvusi narkomanų lindynė“.

Ferlinghetti pasisveikino su Bukowskiu stebėtinai šiltai, turint omenyje tai, kokios būklės rado savo namus, ir pranešė jam, kad atnešė honorarą už pasirodymą. Jo dalis buvo 400 dolerių.

– Tik pamanykit, o aš dirbdavau už 35 centus už valandą, – pasakė Bukowskis su nuoširdžia nuostaba. Jis papasakojo apie darbus fabrikuose, kuriuose plušo kone visą savo suaugusio žmogaus gyvenimą, ir apie paskutiniąsias savo pašto tarnautojo pareigas Los Andžele, kur turėjo rūšiuoti laiškus prižiūrėtoji nuolat šūkaliuojant, kad pasiskubintų. Šį siaubingą darbą kentė bemaž dvylika metų, kol galiausiai būdamas keturiasdešimt devynerių metų, kad taptų rašytoju. Tąkart visi kartojo, jog jam turbūt galvoj pasimaišė – o kaipgi jo pensija? – bet šitai įrodo, kad jis nesuklydo. Bukowskis pakėlė pinigus sau prie veido.

– Poezija, aš dievinu poeziją, – tarė bučiuodamas banknotus. Kalbėjo rimtai, bet nesusilaikė nemestelėjęs ir jo įvaizdžiui pritin-kančio juokelio: – Tai net geriau nei dziundzė, – pridūrė, – beveik.